

***Cicadatra hyalina* (Fabricius, 1798) (Homoptera, Cicadidae) Türü Üzerine Taksonomik Bir Araştırma**

Veysel KARTAL, Ünal ZEYBEKOĞLU
Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Kurupelit,
Samsun-TÜRKİYE

Geliş Tarihi: 25.07.1996

Özet: Bu çalışmada, *Cicadatra hyalina*'nin Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesi'nde yayılış gösteren populasyonlarından incelenen toplam 156 ergin örneğe göre, az bilinen dış genital yapıları, bu yapılar ve renk, desenlemede tesbit edilen varyasyonlar şekillerle tanımlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: *Cicadatra hyalina*, varyasyon, taksonomi, Türkiye.

A Taxonomic Study on *Cicadatra hyalina* (Fabricius, 1798) (Homoptera, Cicadidae)

Abstract: In this study, rarely studied external genital structures and the variations of these structures, colour and speckling of *Cicadatra hyalina* were identified with figures according to 156 adult samples were collected from the Inner Anatolian populations.

Key Words: *Cicadatra hyalina*, variation, taxonomy, Türkiye

Giriş

Bu türün, palearktık bölge içersinde çok geniş yayılış göstermesi (1) ve renk, desenleme karakterlerinde çok geniş varyasyona sahip olması nedeni ile hatalı olarak çok değişik şekillerde alttür hatta tür ayırımlarının yapıldığı bildirilmektedir (2).

Bu çalışmada, türün Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesi'nde yayılış gösteren populasyonlarından incelenen örneklerine göre, az bilinen dış genital yapılarının, dış genital yapılar ve renk, desenlemede tesbit edilen varyasyonların şekillerle tanımlanması; bu türde, alttür ve tür ayırımına ışık tutulması amaçlanmıştır.

Materyal ve Metot

Çalışmada, türe ait İç Anadolu Bölgesi'nin değişik yerlerinden toplanan 111 erkek, 45 dişi ergin örnek, standart usullere göre preparaya edilmiştir. Şekiller stereomikroskopta, resim çizme tübü yardımı ile çizilmiştir.

Bulgular

Cicadatra hyalina (Fabricius, 1798)

Tettigonia hyalina Fabricius, 1798 (3).
Cicadatra hyalina geodesma Kolenati, 1857 (4).
Cicadatra hyalina taurica Fieber, 1876 (5).
Rustavelia burriana Horvath, 1912 (6).
Cicadatra hyalina discrepans Schumacher, 1913 (2).
Cicadatra hyalina rossica Schumacher, 1913 (2)
Tip Yeri : Güney Rusya (3).

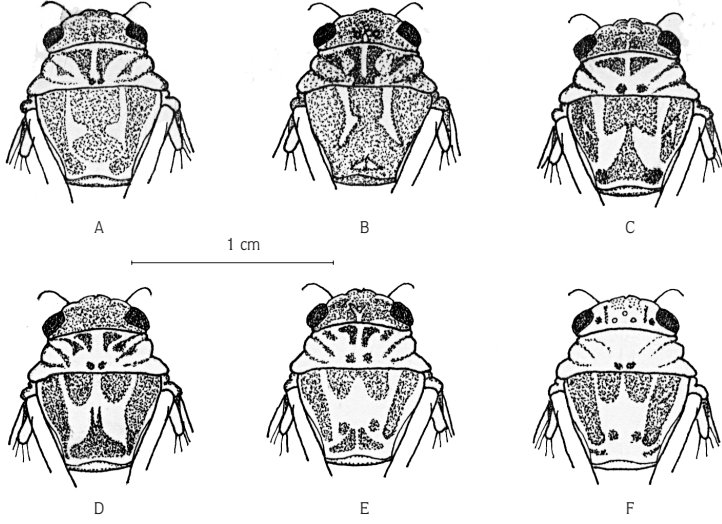
Renk, Desenlenme : İncelenen örneklerde vücut temel renginin yeşilimsi, yeşilimsi sarı, sarı, kırmızımsı sarı ve kırmızımsı kahverengi renkler şeklinde olmak üzere varyasyon gösterdiği tesbit edilmiştir. Baş ve pronotomun üzeri siyah desenli olup, desenlemede tesbit edilen varyasyon Şekil 1A, B, C, D, E, F'de gösterilmiştir. Yapılan incelemede renk ve desenlenmede tesbit edilen bu varyasyonun zamansal ve yersel olarak bir ayırım göstermediği, populasyon içi bir varyasyon olduğu belirlenmiştir.

Dış genital Yapılar :

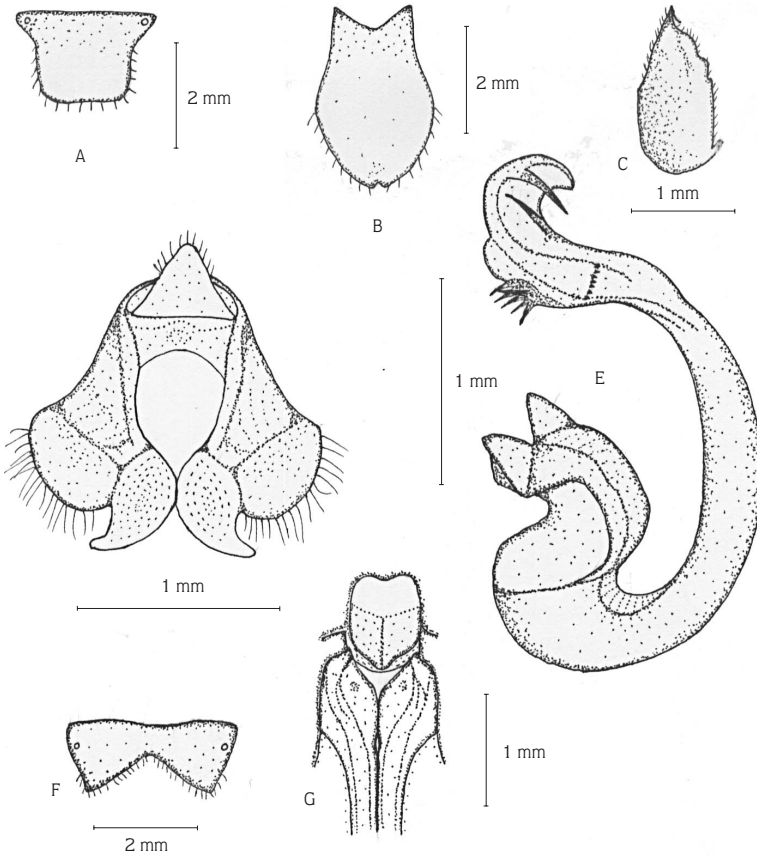
Erkeklerde : VII. sternit boyu, eninin 1,13 katı uzunlukta, arka kenar düz, arka köşeler yuvarlak (Şekil 2A). VII. sternit boyu eninin 1,16 katı uzunlukta, ön

kenar geniş açılı ile girintili, arka kenar ortası küçük çentikli (Şekil 2B). Pygofer arka kenar dorsalde S harfi şeklinde dalgalı, ortada küçük çıkıntılı, ventralde düzdür. (Şekil 2C). Anal tüb ventral çıkıntılarının kaide kısımları oval, yassılaştırmış ve üst yüzleri düzdür (Şekil 2D).

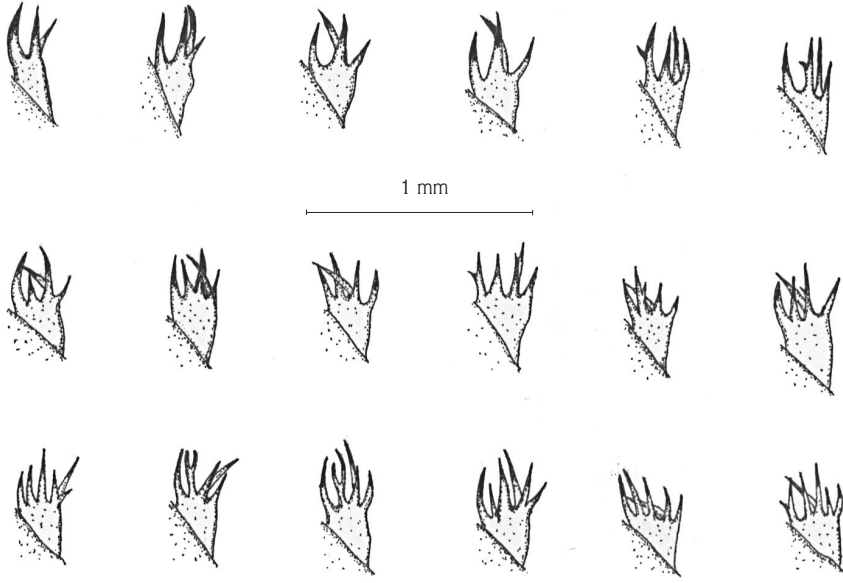
Aedeagus sapı tipik cinse ait formda olup C harfi şeklindedir. Apikalde öne doğru kıvrık açık renkli, az kitinleşmiş bir çıkıntı ile bunun yan kaide kısımlarında birer uzun diken yer alır. Subapikal, yanda bir sıra küçük dişçik, ventralde yassı kitinleşmiş bir kısmın ucuda tarak

Şekil 1. A-F. *Cicadatra hyalina*'da desenlenme varyasyonu

Şekil 2. *Cicadatra hyalina*'nın erkekinde : A-VII. sternit, B - VII. sternit, C - Pygofer, D - Anal tüb, E - Aedeagus; Dişisinde: F-VII. sternit, G-Genital açıklık çevresi.

Şekil 3. *Cicadatra hyalina*'da aedeagus ucu diken kümesindeki varyasyon

şeklinde bir diken kümesi bulunur (Şekil 2E). Bu diken kümesinde yer alan diken sayısı ve dikenlerin, şekil ve büyüklüklerinde tesbit edilen varyasyon Şekil 3'de gösterilmiştir.

Dişilerde : VII. sternit arka kenarı, geniş açılı ile boyunun %59'u oranında V harfi şeklinde çentiklidir. Arka köşe uçları sivri ve yanlara dönüktür (Şekil 2F). Genital açıklık üst kenar ortada az girintili, alt kenar dar çıkıntılıdır, VIII. gonapofiz uçları sivri ve birbirinden ayrı durur (Şekil 2G).

İncelenen Materyal : Ankara : Bağlum 30.6.1965 4♂♂, 4♀♀; 18.7.1969 2♂♂, 2♀♀; Çubuk-1 30.6.1972 ♂1, 1♀; 3.7.1973 18♂♂, 5♀♀; Elmadağ 22.6.1975 2♂♂; 24.6.1975 10♂♂, 10♀♀; 29.6.1975 2♂♂, 1♀; Keçiören 3.7.1958 7♂♂, 4♀♀; 30.6.1965 10♂♂, 2♀♀. Nevşehir 3.7.1975 2♂♂, 1♀. Niğde : Ulukışla 7.6.1974 1♂, 1♀; Bor 5.7.1975 2♂♂, 3♀♀. Konya : Ayrancı 20.6.1969 11♂♂, 1♀; 10.7.1974 12♂♂; Ereğli 28.6.1969 3♂♂, 2♀♀. Kahramanmaraş 30.6.1977 24♂♂, 8♀♀.

Kaynaklar

1. Nast, J., Palaearctic Auchenorrhyncha (Homoptera). An Annotated Check List. Polish Academy of Sciences Institute of Zoology. Polish Scientific Publishers, Warszawa.y 550 pp., 1972.

Tartışma ve Sonuç

Cicadatra hyalina türünün renk ve desenlenmesinde varyasyonun çok olduğu ifade edilmekte (2), fakat bunların neler olduğu belirtilmemektedir. Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesi'nde incelenen örneklerin renk ve desenlenmede gösterdiği varyasyon tesbit edilerek şekillerle tanımlanmış ve yapılan incelemede varyasyonun yersel ve zamansal bir ayırım göstermediği, popülasyon içi bireysel varyasyon olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu türde, renklenme dikkate alınarak 4 alttür ayırt edilmiş, Anadolu ve Balkanlarda yayılış gösteren popülasyonların vücut temel renginin sarımsı, sarımsı yeşil, kırmızımsı sarı olduğu bildirilerek *Cicadatra hyalina discrepans* Schumacher, 1923 alttürü şeklinde tanımlanmıştır. Diğer 3 alttürde ise temel rengin kırmızımsı kahverengi olduğu bildirilmiştir. Bu araştırma ile, alttür ayırımında dikkate alınmış olan vücut temel renklerinin aynı popülasyon içerisinde tesbit edilmesi, böyle bir alttür ayırımının hatalı olacağı sonucunu çıkarmaktadır. Elde edilen bu bulgu, bu türde çok değişik şekillerde, hatalı ayırımının yapıldığını bildiren tesbiti (2) doğrulamaktadır.

2. Diabola, J., Neue ostmediterrane und iranische Zikadentaxone (Homoptera, Auchenorrhyncha). Acta Entomol. Bohemoslov., 84: 295-312, 1987.

3. Fabricius, J. C., Ryngota. Os rostro. Vagina articulata Supplementum Entomologiae Systematicae; 511-524, 1798.
4. Kolenati, F., Homoptera Latreille, Leach. Gulaerastris Zetterstedt. Melamata Entomologica, 7: 399-429, 1857.
5. Fieber, F. X., Les Cicadines d'Europe. Revue et Magazin de Zoologie 3. seri, T. 4: 1-268, 1876.
6. Horvath, G., Miscellanea Hemipterologica X. Cicadarium genera palearctica. Budapest Magyar Namzet, Muz. Ann. Hist. Nt. 10: 602-606, 1912.